

Udnyt symbiosen mellem bolig og pension

KRONIK

Danskerne betragter ikke pensions- og boligformuen som to sider af samme sag, men det kunne de med fordel gøre

Det er næsten blevet mainstream i Danmark at betragte pensions- og boligformuen som to sider af samme sag. Flere eksperter er endda gået så vidt som til at betragte boligformuen som en ny søjle i pensionssystemet.

Svend E. Hougaard Jensen, ph.d., professor i økonomi og leder af Pension Research Centre, CBS, og non-resident fellow, Bruegel

Pointen er, at folkepensionen, arbejdsmarkedspensionerne og friværdien i boligen tilsammen er afgørende for levestandarden i årene efter tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

I den virkelige verden har denne tankegang dog ikke rigtig medvind. Det er påfaldende, at selv efter tilbagetrækning fortsætter folk med at opbygge friværdi i deres bo-

SERIE
Pensionssektorens sejre og udfordringer

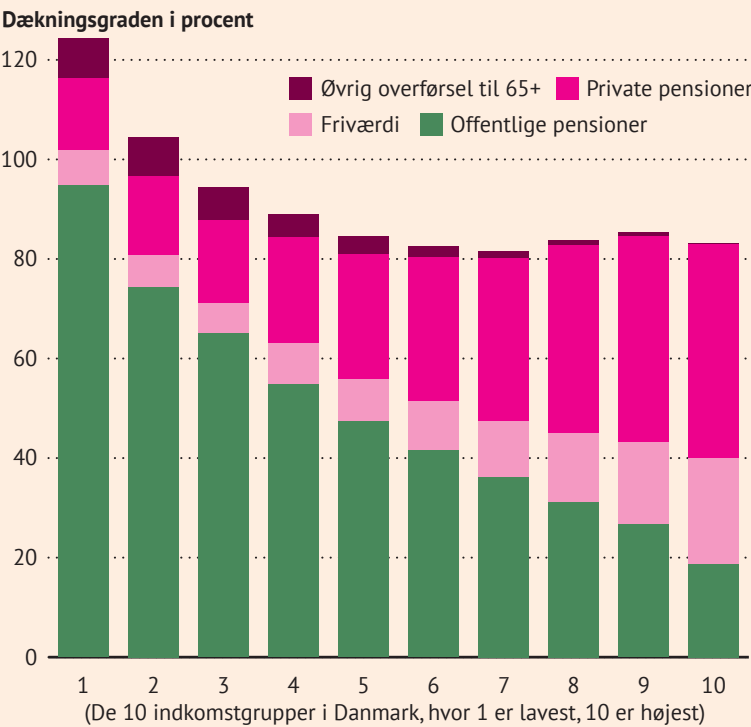
Børsen sætter i denne kronikserie fokus på den danske pensionssektors udfordringer og sejre. I flere kronikker vil en række af landets førende analytikere af pensionssystemet stille skarpt på forskellige aspekter af den danske pensionssektor. De vil blandt andet skrive om reguleringen af sektoren, pensionskassernes investeringer og samspil med de offentlige finanser.

Den næste kronik i serien bringes den 29/12

lig. Dette harmonerer ikke så godt med gængs forbrugsteori. Her er idéen, at man stræber efter en jævn

Dækningsgraden for ti indkomstgrupper i Danmark

Ved dækningsgrad forstås den disponible indkomst som pensionist i forhold til tidligere erhvervsindkomst. I grafen er medtaget folkepension og ATP, andre indkomstoverførsler til ældre, private pensioner og de hypotetiske udbetalinger knyttet til "omvendte" realkreditlån baseret på boligernes friværdi

Kilde: Svend E. Hougaard Jensen, Andreas I. Rønne og Andrea Tafuro: "Home Equity As a Pension Device: A Means to Smoothen Replacement Rates across the Income and Wealth Distributions?" • Grafik: JAG

forbrugsprofil over hele livet baseret på livsindkomsten, og ved bortgang som gammel bør der ikke være mere på kontoen end den arv, man ønsker at efterlade til næste generation.

Formue og friværdi

De opsparingsbaserede arbejdsmarkedspensioner har en helt anden profil. Det er ikke overraskende, for disse ordninger er netop designet således, at der opspares i årene som aktiv på arbejdsmarkedet, mens der nedspares i årene efter tilbagetrækning. Dette sker med en forventning om, at formuen til sidst går i nul, og arv indgår i princippet ikke som en del af denne opsparingsform.

Et talekseksempel kan illustrere forskellen på pensionsformue og friværdi i den relevante kontekst: I 2018 havde en 65-årig dansker en pensionsformue på 1.302.251 kr. og en friværdi i boligen på 806.759 kr.

Tilsvarende havde en 80-årig dansker en pensionsformue på 402.178 kr. og en friværdi på 856.850 kr. En 80-årig har altså en pensionsformue, som er 70 pct. lavere end den 65-åriges. For friværdien i boligen er det omvendt: Den 80-årige har en 6 pct. højere friværdi end den 65-årige.

Disse gennemsnitstal baseret på formuestatistikken giver et klart

Foto: Rune Øe/Ritzau Scanpix

Mette Frederiksen anno 2011 havde myrdet Thorning med en sløv issyl på forsiden af Ekstra Bladet, hvis Thorning var kommet ud af tårnet med det her regeringsprogram

Kristian Madsen, chefredaktør, A4 Medier, og tidl. DSU-formand – på Twitter

ØKONOMISK KOMMENTAR

Politisk ustabilitet giver faktisk økonomisk stabilitet

Onsdag fik Danmark en ny regering, seks uger efter valget den 1. november. Mange politikere har set manglen på en aktiv regering som et alvorligt problem, og dele af embedsværket måtte håndtere problemer dagligt.

Christian Bjørnskov, professor, Aarhus Universitet og IFN, Stockholm

Spørgsmålet er dog, om det, at Danmark i 42 dage ikke havde en fungerende regering, overhovedet er et økonomisk problem.

Argumentet imod en enten manglende eller impotent regering, der ikke kan tage beslutninger og "få ting gjort", er ligetil: Problemer i samfundet skal løses, og regeringen kan og bør løse nogle af dem sammen med Folketinget.

Det gælder i særlig grad såkaldte markedsfejl, som forurening og vedligehold af fælles institutioner, men flere beslutninger er ikke altid af det gode. 60 års forskning dokumenterer således, at der på samme måde findes regeringsfejl, og at regeringer med for løse tøjler ofte gør mere skade end gavn.

Det måske mest dramatiske eksempel på fænomenet de senere år er udviklingen i Belgien

efter valget i juni 2010. Der gik 589 dage fra den tidligere regeringskoalition kollapsede, hvilket udløste valget, til en fungerende regering blev dannet.

Hvis belgiske regeringer var så centrale for samfundets udvikling, måtte man regne med, at det gik landet dårligt. Men virkeligheden blev, at Belgiens økonomiske vækst i de næsten

Når politikken bliver forudsigelig og uden overraskelser fra parlamentet, kan borgere og virksomheder trygt investere mere og på længere sigt

to år uden regering var næsten et halvt procentpoint hurtigere end i nabolandene og OECD som helhed.

Belgien-eksemplet illustrerer klart, at det kommentatorer og andre meningsdannere beskriver som politisk ustabilitet, når regeringer ikke kan tage beslutninger, paradoksalt nok ofte fører til stor stabilitet i den førte politik. Når politikken bliver forudsigelig og uden overra-

skelser fra parlamentet, kan borgere og virksomheder trygt investere mere og på længere sigt.

Langtfra dårligt for økonomien

En del af vores viden om fænomenet kommer fra forskning om den situation, der i USA betegnes som *divided government*, hvor de to partier har flertal i hvert deres kammer af Kongressen. Det var for eksempel tilfældet i det meste af Bill Clintons præsidentperiode, hvor USA's økonomi netop voksede stabilt og hurtigt. Det samme ses i studier af amerikanske delstater, der ender i *divided government* og ofte oplever hurtigere økonomisk vækst.

En del af forklaringen er den øgede forudsigelighed, og den *policy certainty* den skaber, hvilket øger investeringerne. En anden del skal dog findes i, at *divided government* og længere perioder uden en aktiv regering effektivt kortslutter særinteressers indflydelse på politik. Begge dele øger den økonomiske vækst.

Mens politikere kan være frustrerede over, at der ikke dannes regering eller ikke tages beslutninger i hurtigt tempo, undgår man ofte beslutninger, der blot gavner politikere og særinteresser på borgernes bekostning. Belgien-løsningen med lange perioder uden regering er slet ikke dårlig for samfundsøkonomien.

og pension

fingerpeg om, at danskerne ikke ser deres frivær di i boligen som en kilde til pension. Men hvorfor gør de egentlig ikke det? Er der behov for bedre information om eksisterende muligheder? Er der behov for udvikling af nye finansielle in-

Gennemsnitstal giver et klart fingerpeg om, at danskerne ikke ser deres frivær di i boligen som en kilde til pension

strumenter? Eller ønsker folk simpelthen bare – helt legitimt – at efterlade en meget stor arv til deres børn?

Omvendt realkreditlån

Som bekendt er det en central opgave for pensionssystemet at sikre en høj dækningsgrad, det vil sige sikre, at den disponible indkomst som pensionist står i et rimeligt forhold til tidligere erhvervsindkomst.

Lad os derfor se nærmere på, hvordan dækningsgraden potentielt ville blive påvirket, hvis dan-

skerne tog muligheden for et “omvendt” realkreditlån til sig. Modellen er, at en 65-årig boligejer med en frivær di får et lån med pant i boligen, hvor låneprovenuet udbetales som en fast månedlig betaling. Boligejeren skal ikke afdrage på lånet, som i stedet forfalder, når låntageren dør eller sælger boligen.

Figuren viser dækningsgraden for befolkningen opdelt i ti indkomstgrupper. I beregningen er medtaget folkepension og ATP, andre indkomstoverførsler til ældre, private pensioner samt hypotetiske udbetalinger knyttet til det “omvendte” realkreditlån baseret på boligernes frivær di.

Det ses, at mens dækningsgraden for de laveste indkomstgrupper er over 100 pct., er den kun lidt over 60 pct. for de højeste indkomstgrupper, når der ikke tages højde for frivær dien. Men ved at inddrage frivær dien kan man opnå en noget fladere profil for dækningsgraden på tværs af indkomstfordelingen.

Faktisk bliver dækningsgraden helt flad for den halvdel af de erhvervsaktive med de højeste indkomster, ligesom ingen indkomstgruppe får en dækningsgrad på under 80 pct.

I stedet for at bryde hjernen med at udvikle nye låneformer kunne det indvendes, at den enkelte alle-

rede har gode muligheder for at gøre noget, hvis man ønsker at udnytte frivær dien. En mulighed er at sælge det nuværende “store” hus og i stedet købe et “lille” hus.

Man kunne også sælge huset for i stedet at blive lejer, eller man kunne sælge huset i et dyrt område og i stedet flytte til et billigere område.

En symbiose

Endelig bør nævnes, at relationen mellem pensions- og boligformuen er tovejs. Ud over at tænke på boligen som del af pensionsopsparingen i en sen fase af livet kan man i tidligere faser betragte pensionsopsparingen som del af boligfinansieringen.

En model er at give yngre familier, typisk førstegangskøbere, adgang til at udtage en vis andel af deres pensionsformue.

Vi ved fra formuestatistikken, at en 40-årig dansker har en pensionsformue på ca. 400.000 kr., og hvis man gjorde det muligt at anvende halvdelen heraf til boligkøb, ville det give næsten 200.000 kr. og for et par det dobbelte beløb.

Det korte af det lange er, at der er tale om en symbiose mellem bolig og pension. Men også om et potentiale, som det vil kræve en del politikudvikling at udnytte. Er vi klar til det?

Brug landbrugsstøtte til at lave klimaafgiftsmodel

Louise Køster, forperson, Sten Dissing, næstperson, Sybille Kyed, landbrugs- og fødevarepolitisk chef, Alle fra Økologisk Landsforening

DEBAT Økonomer gentager igen og igen, at en CO2-afgift er den samfundsøkonomiske billigste og mest effektive vej mod klimaomstilling i landbruget. Budskabet går igen i anbefalinger fra OECD og er netop gentaget i rapporten fra Det Økonomiske Råd. Nu er det også den nye regerings politik. Vi i Økologisk Landsforening har allerede en model, vi kalder den “Pris på bæredygtighed”.

Sammenhæng mellem trækket på klodens ressourcer og prisen på maden er en forudsætning for, at markedet kan trække den grønne omstilling. Derfor er en klimaafgift vigtig, men den skal indrettes klogt og ikke udløse mere bureaukrati. Den skal fremme bæredygtighed, ikke kun klimaoptimering. Den skal medtage forbrug og ikke kun være en territorialopgørelse. Den skal tage højde for de åbne grænser og sikre mulighed for omstilling.

I “Pris på bæredygtighed” bygger vi klimaafgiften ind i udformningen af landbrugsstøtten, der er på godt 6 mia. kr. om året. De penge kan såvel landbruget som samfun-

det få mere ud af, hvis de bliver en del af en afgiftsstruktur.

Frem for at have to parallelle pengestrømme kan man lægge dem sammen. Det kan gøres ved at udbyde landbrugsstøtten som en CO2-kvote. Når det enkelte landbrug holder sig inden for kvoten, modtager det sin støtte.

Overskrides kvoten, udløser det et støttetæk. Derved kan politikerne også opfylde behovet for at holde pengene i sektoren og bruge dem til klimatiltag.

Gentænk landbrugsstøtte

Landbrugets klimabelastning kan ikke måles én til én på den enkelte ejendom. Landbruget er et åbent biologisk system, der er udsat for flere variable og en tidsfaktor.

Det kan være en udfordring for en traditionel afgiftsmodel, men kan løses ved at bygge afgiften ind i landbrugsstøttesystemet. Her står det politikerne frit for at vedtage en model til at modellere klimare-sultater, som de lægger til grund for afgiften gennem træk i landbrugsstøtten.

Ved at gentænke EU’s landbrugsstøtte kan politikerne sætte landmænd, innovation og iværksættere fri. De kan fremme efterspørgslen på klimateknologi og præsentere en afgiftsmodel, der imødegår risiko for suboptimering.

Konkursbølge risikerer at ramme lønmodtagere ekstra hårdt

Jens Neustrup Simonsen, landsformand, fagforeningen Business Danmark

DEBAT I de senere år har dansk erhvervsliv svævet på en lyserød sky – hvis vi holder mangel på arbejdskraft ude af ligningen, har det stort set kun gået en vej – opad – konkurser og tvangsauktioner var noget, som hørte fortiden til.

Men nu trækker der store mørke skyer ind over erhvervslivet, og pludselig har nutiden indhentet fortiden – og vi ser konkurserne skylle ind over erhvervslivet som en tsunami.

Når du, som lønmodtager, rammes af, at virksomheden, du arbejder for, går konkurs, har vi i Danmark et fantastisk sikkerhedsnet i form af Lønmodtagernes Garantifond. Her kan du enten selv eller få din fagforening til at søge om udbetaling af udeblevne løn.

Det betyder således, at du – i en forvejen turbulent tid – ikke skal koncentrere dig om at hente dit tilgodehavende hjem. Men kan du så være sikker på, at du får alt, hvad du har til gode?

Nej, slet ikke – og det er faktisk et stigende problem, vi ser i Business Danmark – at mange af vores med-

lemmer tjener mere, end de kan få godtgjort og dermed langt fra får, hvad de har til gode. Årsagen hertil er ganske enkelt, at Lønmodtagernes Garantifond ikke har rørt ved satserne siden 2009, hvor vi befandt os i kølvandet af finanskrisen. Lønningerne har overhalet satserne, der ikke er blevet reguleret i 14 år. Konsekvensen heraf betyder, at lønmodtagere maksimalt kan modtage 160.000 kr. i godtgørelse fra Lønmodtagernes Garantifond, i tilfælde af at virksomheden, de arbejder for, går konkurs.

Det skyldes nok, at problemet har været ubetydelig lille i en lang periode – herunder at hvis du skulle gå hen og blive ledig, så kunne du hurtigt kickstarte dit arbejdsliv igen.

Men en stigning i antal konkurser og en forventelig stigning i ledigheden, hvor man måske ikke kommer så hurtigt i job igen, bør få politikerne til at gentænke satserne, så færre risikerer at komme i klemme.

Derfor en opfordring herfra – når nu den nye regering har sat sig til rette på Christiansborg, håber jeg, at de, som noget af det første, vil kaste sig over denne opgave, inden flere lønmodtagere risikerer at miste deres tilgodehavende.

5

mia. kr. har regeringen afsat til den samlede skattereform

Kilde: Regeringsgrundlaget

Opinion
Debatindlæg påføres navn og titel. Omfanget er 1900-2100 tegn inklusive mellemrum. Opinion@borsen.dk

Udbytteskandalen fortsætter, men skattehullet kan let lukkes

Klaus Folmann, finansøkonom og fhv. erhvervsrådgiver

DEBAT I forbindelse med udbytteskandalen fra 2012 til 2015 var et af problemerne, at aktier blev handlet mange gange på udbyttedagen, så medarbejderne i Skat ikke kunne se, hvem der var berettiget til refusion af udbytteskat. Desuden blev aktier udlånt til udlændinge, der uretmæssigt søgte at få refunderet udbytteskat.

Jeg kan forstå, at svindel med udbytteskat fortsætter, også fordi Skat ikke har de nødvendige ressourcer og ikke vil bruge så mange millioner på kontrol.

Men det er slet ikke nødvendigt at bruge så mange penge på kontrol, der skal bare to ændringer til for at lukke skattehullet.

Det første er, at muligheden for udlændinge for at få skatterefusion af udbyttet skal ændres til, at aktieinvestoren skal eje aktien dagen før udbyttedagen, på udbyttedagen og på dagen efter udbyttedagen.

Det næste, der skal til, er, at udbetalingsblanketten for refusion af udbytte skal ændres, så aktieejer starter med at udfylde den med sit

navn, adresse, hjemland, depotnummer og egen underskrift.

Derefter sender vedkommende den til sin danske depotbank, som kontrollerer, at aktierne lå i det anførte depot de tre omtalte dage, og depotbanken underskriver blanketten og indestår for oplysningerne. Det koster selvfølgelig et gebyr, som banken afregner overfor sin kunde.

Når blanketten kommer frem til Skat, så behøver kontrollen kun at være, at blanketten er udfyldt i alle felter og underskrevet af en medarbejder i den danske depotbank.

Medarbejdere i danske banker har et nummer, som fremgår af underskriftsfortegnelse for banken. Skats medarbejdere skal fremadrettet udføre stikprøvekontrol med blanketterne, så Skat sikrer sig, at blanketten ikke er falsk. Direkte fremsendelse fra danske depotbanker skulle begrænse den form for svindel.

Skat har i Børsen udtalt, at Skat vil forsøge at få nedsat udbytteskatten for udlændingen til 15 pct. for at begrænse de årlige svindelbeløb. Det er helt unødvendigt, når min metode i den grad både begrænser mulighederne for svindel og begrænser behovet for nødvendig kontrol hos Skat.